

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

Tisztelt Olvasóink!

Mozgalmas tavaszi hónapot tudhatunk magunk mögött.

A diaszpórában élő magyar kutatók jeles híre, hogy megalakult a Belgyumi Magyar Tudósklub, és Záborszky László agykutató személyében új elnöke van a New York-i Magyar Tudományos Társaságnak.

A Kárpát-medencében megtartotta éves közgyűlését az egyik legjelentősebb tudományos műhely, az Erdélyi Múzeum-Egyesület, támogatásunkkal konferenciát szervezett a Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács.

Nem utolsósorban pedig megtartotta tavaszi ülését az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottsága.

Kocsis Károly elnök

2. oldal

ELISMERÉSEK, DÍJAK

MÁRCIUS 15-E ALKALMÁBÓL:

Széchenyi-díjat kapott **Paládi-Kovács Attila etnográfus** professzor, akadémikus, az MTA Domus Kuratóriumának elnöke.

[Bővebben:](#)

A Magyar Érdemrend lovagkeresztjét kapta

Balogh Margit történész kandidátus, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki

Bizottságának tagja;

Lábadi Károly drávaszögi **néprajzkutató**, egyetemi tanár, az MTA köztestületének külső tagja;

Sass István Huba Atilla csillagász, a Nagybányai Északi Egyetem egyetemi docense;

Silling István nyelvész, néprajzkutató, az Újvidéki Egyetem szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karának tanszékvezető egyetemi tanára, az MTA köztestületének külső tagja.

A Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjével tüntették ki **Egyed Ákos** erdélyi **történészt**, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagját.

[Bővebben:](#)

A Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét kapta:

Gerevich-Kopteff Éva, a Helsinki Egyetem Finnugor Tanszékének nyugalmazott **lektora**;

Miklós László, a Zólyomi Műszaki Egyetem tanszékvezető **egyetemi tanára**, az MTA köztestületének külső tagja;

Miska János kanadai magyar **irodalomtörténész**, az MTA köztestületének külső tagja;

Mócsy Ildikó fizikus, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem nyugalmazott tanszékvezető egyetemi docense, az MTA köztestületének külső tagja;

3. oldal

Szép Sándor vegyészmérnök,
a Sapientia Erdélyi Magyar
Tudományegyetem professzora,
rektorhelyettese.

A **Magyar Arany Érdemkereszt**
polgári tagozata kitüntetést kapta:

Balla Árpád székelyudvar-
helyi **gyermekgyógyász,**
a tudományok doktora, az MTA
köztestületének külső tagja;

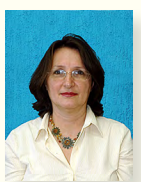

Csámpai Ottó szociológus,
a Nagyszombati Egyetem
egyetemi tanára;

Zseliczky Béla, az Orosz
Tudományos Akadémia
Szlavisztikai Intézetének
tudományos főmunkatársa.

A **Magyar Ezüst Érdemkereszt**
polgári tagozata kitüntetést kapta

Hársi Charlotte Marianna,
az Universidade de São Paulo
(USP) Orvostudományi Intézete
egyetemi tanára.

A kitüntetettokről [bővebben:](#)

Két díjat is kapott
a **Szép Magyar Térkép**
2012 pályázaton a **Kocsis Károly**
és **Tátrai Patrik** szerkesztette

**A Kárpát-Pannon térség változó etnikai
arculata** című, a hírlevélben már ismertetett
kiadvány: a tudományos kategória első
helyezettje és a legszebb térkép lett.

[Bővebben:](#)

A vajdasági Horgoson élő
Kecsenovity Egon nyerte el
a Szegedi Tudományegyetem
2013. évi **innovációs díját** egy

rendkívül olcsó, oktatási célokra
használható robottal.

[Bővebben:](#)

KUTATÁSI HÍREK

A Szegedi Tudományegyetem és
a Partiumi Keresztény Egyetem
együttműködésével megvalósult

**Towards an Effective Regional Resource
Allocation (TERRA) projekt** zárókonferen-
ciájára került sor Nagyváradon.

[Bővebben:](#)

Szociológiai felmérés
készült a **Csehországban**
tanuló, dolgozó

szlovákiai magyarokról.

[Bővebben:](#)

4. oldal

SAPIENTIA

Közzétették az **egyéni tudományos tevékenység támogatására** kiírt pályázat nyertesének listáját a **Sapientia** Erdélyi Magyar Tudományegyetemen.

[Bővebben:](#)

A magyar származású argentin zenekutató, **Sylvia Leidemann**, az MTA köztestületének

külső tagja **magyar barokk zenei emlékekre bukkant** a bolíviai romos jezsuita templomok egyikének oltára alatt 1984-ben megtalált ötezer kotta kutatása során.

[Bővebben:](#)

PUBLIKÁCIÓK

Államok, nyelvek, államnyelvek. Nyelvpolitika a mai Kárpátalja területén (1867-2010) címmel jelent meg

Csernicskó István nyelvészprofesszornak, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektorhelyettesének, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottsága tagjának a könyve a budapesti Gondolat Kiadónál.

[Bővebben:](#)

Szabadka városközpontjának dendroflórája címmel írt könyvet

Czékus Géza biológus, a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar egyetemi tanára, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Berszán István** irodalom- és gyakorlástudományi kutató, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem intézetigazgató egyetemi docensének, az MTA köztestülete külső tagjának a **Gyakorlástudomány. Írások és mozgásterek** című kötete.

[Bővebben:](#)

Megjelent az **Erdélyi Múzeum** című folyóirat idei első száma, mely ezúttal az irodalomtudománnyal foglalkozik.

[Bővebben:](#)

Megjelent a kolozsvári **Korunk** című folyóirat áprilisi száma.

[Bővebben:](#)

A hágai Mikes International két új elektronikus kiadványt tett föl a világhálóra:

Bartók Györgynek a The Assence of

5. oldal

Philosophy – Introduction into Philosophy című művét és **Szili István – Bérczi Szaniszló Etana menyeyi utazásától Emese álmáig** című könyvét.

[Bővebben:](#)

A The New York Review of Books közölte **Deák Istvánnak**, a Columbia Egyetem emeritus

történelemprofesszorának, az MTA külső tagjának a cikkét **Could Stalin Have Been Stopped?** címmel.

[Bővebben:](#)

Interjú jelent meg **Benkő Samu** Széchenyi-díjas kolozsvári **művelődéstörténész** professzorral, az MTA külső

tagjával, aki a budapesti jubileumi könyvfesztivál díszvendége lesz.

[Bővebben:](#)

SZERVEZETI HÍREK

Megalakult a **Belgiumi Magyar Tudósklub**.

Az alakuló gyűlésen előadást tartott Pálincás József,

a Magyar Tudományos Akadémia elnöke.

[Bővebben:](#)

A New York-i Magyar Tudományos Társaság új elnököt választott Záborszky László agykutatónak, a Rutgers,

The State University of New Jersey professzorának, az MTA külső tagjának személyében.

[Bővebben:](#)

Április 6-án tartotta évi rendes **közgyűlését az Erdélyi Múzeum-Egyesület**.

[Bővebben:](#)

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai

Magyar Főiskola és a Szent István Egyetem együttműködési megállapodást írt alá az **állattartás és vadgazdálkodás szak** szeptemberi **elindításáról Kárpátalján**.

[Bővebben:](#)

RENDEZVÉNYEK

Zsoldos Attila történész, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének

osztályvezetője **Erdély a középkori Magyar Királyságban** címmel **tartott előadást a nagyváradi Szacsvey Akadémián**.

[Bővebben:](#)

6. oldal

Kocsis Károly akadémikus elnökletével március 18-án megtartotta **tavaszi ülését** Budapesten az MTA **Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottsága**.

A bizottságról [bővebben:](#)

Nyugat-Magyarország és az őrvidéki magyarság sorsa 1918-1945 címmel tartott előadást Bécsben március 21-én Botlik József kisebbségkutató, történész, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem docense.

[Bővebben:](#)

A kárpátaljai oktatási modellek tanulságait mutatta be **Cserniczkó István** nyelvészprofesszor, a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpát-aljai Magyar Főiskola rektorhelyettese, az MTA köztestületének külső tagja kétnyelvűség-kutató szlovéniai előadásai során.

[Bővebben:](#)

Nemzeti (ön)reprezentáció, uralkodói reprezentáció (és nemcsak) a kora újkorban címmel tartottak konferenciát Kolozsváron, a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen március 22-én.

[Bővebben:](#)

Március 23-28. között a hagyományos **Rákóczi napok** keretében tudományos előadásokat és konferenciákat tartottak a **II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán**.

[Bővebben:](#)

Március 26-án **Virág Zoltán**, a Szegei Tudományegyetem tanszékvezető tanára tartott előadást Szabadkán az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karán **A magyar irodalom – vajdasági magyar irodalom interferenciái** címmel.

[Bővebben:](#)

Március 27-én **Somorján** mutatkozott be az **MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézete**.

[Bővebben:](#)

A magyar ősvallásról, a sámánhitről tartott előadást március 28-án a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán **Hoppál Mihály** néprajzkutató, az MTA doktora.

[Bővebben:](#)

7. oldal

A Center for European Studies, The University of Florida április

4-5-én előadásorozatot rendezett **a közép- és kelet-európai demokráciáról**, amelynek keretében előadást tartott **Halmai Gábor** alkotmányjogász, az ELTE egyetemi tanára, a Princeton egyetem vendégprofesszora.

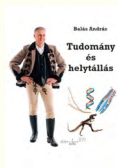
[Bővebben:](#)

Nemzetközi tudományos **konferenciát** tartottak a **magyarságkutatásról** a székelyföldi Kovásznán

április 4-5-én.

[Bővebben:](#)

Az Amerikai Egyesült Államokban élő **Balás András**, székelyföldi származású egyetemi tanár, dékán

Tudomány és helytállás című kötetét mutatták be április 9-én és 10-én Kolozsváron, illetve Marosvásárhelyen.

[Bővebben:](#)

A területfejlesztés dilemmái Kelet-és Közép Európában címmel tartott előadást

Kolozsváron április 10-én **Horváth Gyula** professzor, az MTA doktora.

[Bővebben:](#)

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület **Orvos- és Gyógyszerész-tudományi Szakosztálya** április

11-13. között szervezte meg 23. **tudományos ülésszakát** Székelyudvarhelyen.

[Bővebben:](#)

Oplatka Gábor

mérnökprofesszor, az MTA külső tagja

Magyar katonák harcai

a svájci határon 1915-1918 címmel tartott előadást Zürichben április 12-én.

[Bővebben:](#)

Április 13-án Bostonban tartott előadást **Urbán László**

gyógyszerkutató professzor,

a Cambridge-i Novartis Biomedical Research Intézet programvezetője, az Európai Neuropeptid Társaság elnöke

Az ideális gyógyszer: Terápia mellékhatások nélkül címmel.

[Bővebben:](#)

Felavatták **Than Károly**

kémikusnak, az MTA tagjának

és testvérének, Than Mór

festőművésznek a **felújított**

szülőházát a vajdasági Óbecsén április 12-én.

[Bővebben:](#)

8. oldal

14. Kolozsvári
Biológus Napok

Április 12-14. között rendezte meg Kolozsváron a Babeş-Bolyai Tudományegyetem, az Apáthy István Egyesület és az MTA Kolozsvári Területi Bizottsága a **Kolozsvári Biológus Napokat**.

[Bővebben:](#)

Tudományos diskurzusok címmel szervezett **tudóstalálkozót** a Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács Szabadkán április 13-án. A rendezvényt az MTA Domus Hungarica programja támogatta.

Magyar Akadémiai Tanács Szabadkán április 13-án. A rendezvényt az MTA Domus Hungarica programja támogatta.

[Bővebben:](#)

Április 14-én **Riskó Ágnes** (Agi Risko), az Ohio State Egyetem, Columbus professzora tartott előadást Ohióban **Budapest in Poetry and Prose** címmel.

[Bővebben:](#)

A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

94 éves korában **elhunyt Nógrády György László**, a Montreáli Francia Egyetem orvoskarának nyugalmazott mikrobiológus adjunktusa.

[Bővebben:](#)

A 2011-ben elhunyt **Nagy Károly** szociológusprofesszor (Rutgers, The University

of New Jersey), az MTA köztestületének külső tagja és a 2012-ben elhunyt **Bisztray György** irodalomtörténész (University of Alberta) munkásságáról szóló összefoglalót helyeztek el az AHEA honlapján.

[Bővebben:](#)

ÉVFORDULÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET

145 évvel ezelőtt született a Pozsony vármegyei Vágszerdahelyen **Marek József állatorvos-professzor**, az MTA tagja.

[Bővebben:](#)

Szintén 145 évvel ezelőtt látta meg a napvilágot Kassán **Rohringer Sándor vízépítő mérnök**, a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem első rektora, az MTA tagja.

[Bővebben:](#)

130 éve született **Nádai Árpád Ludwig** magyar-amerikai **gépészmérnök**, egyetemi tanár. Tudományos munkássága a rugalmasságtan körében maradandó értékű; úttörő jelentőségűek a lemez-elméletre vonatkozó kutatásai.

[Bővebben:](#)

Ugyancsak 130 évvel ezelőtt született a bánsági Resicabányán **Liska József villamosmérnök**, műegyetemi tanár, az MTA tagja.

[Bővebben:](#)

9. oldal

Nagyváradon született 120 évvel ezelőtt **György Pál (Paul) orvos**, vitaminkutató, a Pennsylvanai Állami Egyetem professzora, az Egészségügyi Világszervezet (WHO) elnöke. A B2, a B6 és a H-vitamin felfedezője, illetve társfelfedezője.

[Bővebben:](#)

A Bihar megyei Gyapolyon született 115 esztendeje **Beöthy Konrád igazságügyi orvostani kutató**, egyetemi tanár.

[Bővebben:](#)

110 éve született Csíkszeredában **Gözsy Béla gyógyszerész**, az első magyar biokémikus doktor, a Montreali Egyetem professzora.

[Bővebben:](#)

Ugyancsak 110 esztendeje született **Wintner Aurél (Aurel Friedrich) matematikus**, az American Journal of Mathematics szerkesztője, a tiszta és alkalmazott matematikáról szóló 9 könyv és 437 cikk szerzője.

[Bővebben:](#)

95 éves lenne a Temesváron született **Martos Ferenc bánya- és kohómérnök**, egyetemi tanár, az MTA tagja.

[Bővebben:](#)

FELHÍVÁSOK

Társadalomkutatás és társadalmi intervenció a Kárpát-medencében címmel szerveznek nemzetközi konferenciát Nagyváradon május 21-23. között a Partiumi Keresztény Egyetemen.

[Bővebben:](#)

A Magyar Politikatudományi Társaság **XIX. vándorgyűlését** május 30-június 1. között Kolozsváron rendezik meg Közép-Európa: együttműködés és versengés címmel.

[Bővebben:](#)

Nemzetközi nyári egyetemet szervez a **történeti demográfia témakörében Kolozsváron május 31-június 9. között** a European Historical Population Samples Network és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem.

[Bővebben:](#)

A **II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola** Lehoczky Tivadar Intézete **Kisebbségi magyar politizálás és érdekképviselet a rendszerváltás óta** címmel júniusban konferenciát rendez. A jelentkezési határidő: május 15.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

10. oldal

Az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság hírlevele

2013/4. szám

Felelős kiadó: Kocsis Károly elnök

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

1112 Budapest, Budaörsi út 45.

mtkhirlevel@titkarsag.mta.hu

A hírlevél korábbi számai megtekinthetők
az MTA [honlapján](#).

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

Lajtha Ábel

(Budapest, 1922. szeptember 22.),

*Olaszországban él,
a Magyar Tudományos
Akadémia külső tagja*

Lajtha Ábel was born in Budapest, 22 September 1922. He is the younger son of Lajtha László, the famous Hungarian composer, ethnomusicologist and conductor and the younger brother of Lajtha László György, who was a world-renowned cancer researcher and honorary member of the Hungarian Academy of Sciences.

He went to a Presbyterian high school, followed by the Pázmány Péter University of Budapest, where he received his PhD in 1945. In 1945-47 he continued his post graduate work as a student of Albert Szent-Györgyi, he studied processes involved in muscular contraction. In 1947-48 he continued his work on marine muscle contraction at the Zoological Institute in Naples, Italy, then spent a year in London

Lajtha Ábel 1922. szeptember 22-én született Budapesten. Édesapja Lajtha László, a híres magyar zeneszerző, népzene gyűjtő és karmester, bátyja (néhai) Lajtha László György, az ismert rákkutató, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja.

Iskoláit Budapesten végezte, 1945-ben szerzett PhD fokozatot a Pázmány Péter Tudományegyetemen. 1946-47-ben tanársegéd volt Szent-Györgyi Albert mellett, az izmok összehúzódásban szerepet játszó folyamatokat vizsgálta. 1947-48-ban Nápolyban, a Zoológiai Egyetemen folytatta tanulmányait, majd egy évet töltött Londonban a Nagy-britanniai Royal Institute ösztöndíjasaként. 1949-ben ismét Szent-Györgyi Alberttel dolgozott

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

II. oldal

as a fellow of the Royal Institute of Great Britain. In 1949 he rejoined Szent-Györgyi's Institute for Muscle Research at the Marine Biological Laboratory, Woods Hole, Massachusetts, USA. He began his studies on the nervous system when he joined the laboratory of Dr. Heinrich Waelsch, one of the pioneers of neurochemistry, at Columbia University in New York City in 1950, where he spent the next 12 years in pioneering studies on the blood-brain barrier, and on brain protein metabolic studies. These were the years of establishing neurochemistry as a discipline, when the various neurochemical societies and neurochemical journals were formed – he was a founding member of many of these. Among others in 1979-81 he was president of the American Society for Neurochemistry, in 1971-75 secretary, in 1975-77 chairman, in 1980-83 historian of the International Society for Neurochemistry. He was the Editor-in-Chief for the journal *Neurochemical Research* for 36 years, since its first volume in 1976, he decided to step down from this position at the end of 2011.

In 1963 he became the Director of the New York State Research Institute for Neurochemistry and Drug Addiction with a staff of about 60 people; he was appointed Research Professor of Psychiatry at New York University School of Medicine in 1971. His Institute later merged with the N. S. Kline Institute for Psychiatric

az Egyesült Államokban, a Massachusettsi Woods Hole-ban, az Izomkutató Tudományos Intézet tengerbiológiai laboratóriumában. 1950-ben került a New York-i Columbia Egyetemre, az idegkémia egyik úttörőjének, Dr. Heinrich Waelschnek a laboratóriumába, ekkor kezdett foglalkozni az idegrendszerrel. A következő 12 évet ugyanitt az agyi vérellátás, az agyi proteinátalakulás területén végzett úttörő kutatásokkal töltötte. Ezekben az években jött létre a neurokémia mint tudományág, számos neurokémiai társaságot, egyesületet, folyóiratot alapítottak – számosat közülük Lajtha Ábel közreműködésével. Többek között 1978-81 között elnöke volt az Amerikai Neurokémiai Társaságnak, 1971-75-ig titkára, 1975-77 között elnöke, 1980-83 között történetírója a Nemzetközi Neurokémiai Társaságnak. 1976-os megjelenésétől 36 éven keresztül főszerkesztője volt a *Neurochemical Research* című folyóiratnak, tisztségéről 2011 végén mondott le.

1963-tól a 60 fős New Yorki Állami Idegkémiai és Kábítószerkutató Intézet igazgatója, 1971-ben kinevezték a New Yorki Egyetem Orvostudományi Intézet pszichiátriai kutató professzorának. Az Intézet később egyesült az N. S. Kline Pszichiátriai Kutató Intézettel, Lajtha professzor a Neurokémiai Központ igazgatója ma is. Jelentős szerepet tölt be

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

III. oldal

Research, where he is now Director of the Center for Neurochemistry. Dr Lajtha contributed to neurochemical research in many important ways. In addition to his studies he organized numerous conferences and symposia, served on several advisory boards, always attempting to support neuroscience and neuroscientists. His laboratory had many young scientists visiting and being trained – among them 30-40 were from Hungary.

His bibliography lists over 600 publications on a variety of topics. Many will be familiar with his classic work on protein synthesis and breakdown using radioisotopic turnover of valine, which gave us our first insights into the turnover of brain proteins. His Handbook of Neurochemistry continues to be a respected reference.

In 2002 he was awarded the Pro Scientia Hungarica Medal of the Hungarian Academy of Sciences and in 2005 he was the recipient of the first Bernard Haber Award.

He was elected as foreign or corresponding member of the Slovenian Academy of Sciences, the Hungarian Academy of Sciences, the Indian Academy of Neuroscience, the Armenian National Academy of Sciences, and as an honorary member of institutes and societies in many countries.

He is a founding member of the New York

az idegkémiai kutatások számos területén. Kutatómunkája mellett konferenciákat, szimpóziumokat szervezett, részt vett tanácsadó testületek munkájában, mindig támogatta az idegtudományt és az idegkutatókat. Laboratóriumában sok fiatal – köztük 30-40 magyar – dolgozott és tanult.

Irodalomjegyzékén több mint 600 publikáció található. Több – immár klasszikus – írása foglalkozik a proteinszintézissel és proteinhasadással, radioizotópos valin hasadással, az agyi proteinek bomlásának első felfedezője. A szerkesztésében megjelent Neurokémiai kézikönyv (Neurochemical Handbook) kötetei ma is alapművek.

2002-ben megkapta a Magyar Tudományos Akadémia Pro Scientia Hungarica érmét, 2005-ben ő volt a Bernard Haber Díj első kitüntetettje.

Külső és/vagy levelező tagja a Szlovén Tudományos Akadémiának, a Magyar Tudományos Akadémiának, az Indiai Idegtudományi Akadémiának, az Örmény Nemzeti Tudományos Akadémiának, tiszteletbeli tag számos intézményben, társaságban.

Alapító tagja a New Yorki Magyar Tudományos Társaságnak.

2002-ben, 80. születésnapja alkalmából a Magyar Tudományos Akadémián tudományos ülészakot tartottak, Az ott elhangzott előadások (Vécsei László

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

IV. oldal

Hungarian Scientific Society.

In his honour a special meeting was held in the Hungarian Academy of Sciences in 2002, when he celebrated his 80th birthday. The papers can be read in the special proceedings "Frontiers in Clinical Neuroscience: 2002" (edited by professor Vécsei László). In June 2012 the Danube Neurology Symposium and the European Society for Clinical Neuropharmacology organized a Tribute to Abel Lajtha for his 90th birthday "New Frontiers in Basic and Clinical Neurosciences" in Szeged. A special issue of the journal *Neurochemical Research* was published in honour of Dr. Abel Lajtha in December 2010. (Volume 35, Issue 12)

He became an external member of the Hungarian Academy of Sciences in the Section of Medical Sciences in 1990 and read his inaugural address *Öregedő agy – korunk kihívása* (Ageing brain – the challenge of the present time) on 28 May, 1991.

We asked three questions to Professor Abel Lajtha. The questions and his short answers follow.

1. Hungary is very proud of its „grey matter”, scientific performance is considered one of the country's most important results. How important do you think Hungary is in the scientific world of the 21st century?

professzor úr gondozásában) megjelentek a „Frontiers in Clinical Neuroscience: 2002” (A klinikai idegtudomány határvonalai) című kötetben. 2012-ben a Dunai Neurológiai Szimpózium és az Európai Klinikai Idegyógyászati Társaság Szegeden ünnepelte Lajtha Ábel 90. születésnapját a tiszteletére tartott Új határvonalak az alap- és klinikai idegtudományokban című rendezvényen. A *Neurochemical Research* 2010 decemberében különszámot jelentetett meg Lajtha Ábel tiszteletére.

1990-ben választották a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává, az orvosi Tudományok Osztályának tagja. Székfoglaló előadását 1991. május 28-án tartotta *Öregedő agy – korunk kihívása* címmel.

Három kérdést tettünk föl Lajtha Ábel professzor úrnak. A kérdéseket és a rövid válaszokat az alábbiakban közöljük.

1. Magyarország nagyon büszke a szürkeállományára, a tudományos teljesítmény az ország egyik legfontosabb eredményének számít. Hogyan ítéli meg Magyarországnak a 21. századi tudomány világában betöltött szerepét?

Lajtha Ábel: Az én értékrendemben – és remélem, hogy az emberek többségének értékrendjében – a kulturális, szellemi és tudományos érték, teljesítmény sokkal

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

V. oldal

Abel Lajtha: In my value system and I hope in the value system of many more people, cultural intellectual and scientific values and contributions are more significant, more important, and longer-lasting compared to political, military and even economic values and contributions. Thus, my values are not related to the size of a country, but I think Hungary is both very wise and efficient in supporting and emphasizing its “grey matter” contributions. Although I do not feel the need for competition among nations, Hungary can get recognition best for these types of achievements and we can be proud of the contributions of Hungarian scientists in the past. No doubt this is followed in the presence.

2. A great number of excellent Hungarian scientists live and work outside Hungary. What do you think of your national/ethnic and professional identity with reference to your scientific career?

Abel Lajtha: I grew up and got my initial professional education in Hungary. I had excellent schools and excellent teachers in high school, in college, and as a young postdoctoral student in Hungary. This formed me as a person, as a professional with deep cultural Hungarian roots. I never tried to minimize the importance and my appreciation of my past – I am both grateful and proud. In my field; neuroscience, there are

jelentősebb, sokkal fontosabb és tartósabb, mint a politikai, a katonai vagy akár a gazdasági eredmény. Ezért az érték az én szememben nem függ egy ország méretétől, úgy gondolom, Magyarország elég bölcsen és hatékonyan támogatja, emeli ki a „szürkeállományának” teljesítményét. Nem tartom szükségesnek a nemzetek közötti versengést, de Magyarország elismerést érdemel a fenti területeken elért eredményeiért, és büszke lehet mind a múlt, mind a jelen magyar tudósaira.

2. Sok magyar tudós él és dolgozik Magyarországon kívül. Milyen összefüggést lát nemzeti/etnikai hovatartozása és tudományos pályafutása között?

Lajtha Ábel: Magyarországon nőttem fel, itt indult szakmai képzésem, Kiváló iskoláim és tanárain voltak mind diákként, mint poszt-doktori hallgatóként. Kialakult mély kulturális magyar gyökerekkel rendelkező egyéni és szakmai személyiségem. Sohasem próbáltam kicsinyíteni múltam jelentőségét – hálás és büszke is vagyok rá. Szakterületemen, az idegtudományban kiváló magyar tudósok dolgoznak mind Magyarországon, mind külföldön, akik jelentős mértékben hozzájárulnak a magyar tudomány nemzetközi hírnevéhez, elismeréséhez. Természetesen nemcsak az orvostudomány

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

VI. oldal

excellent Hungarian scientists working in Hungary, also working abroad and they contributed to the international appreciation and reputation of Hungarian science. Of course other scientific Hungarian accomplishments not only in clinical field, but in others for example: mathematics has such international reputation. I had successful collaborations with Hungarian scientists throughout my career and with a large number of talented Hungarian visiting scientists in my laboratories. I feel Hungarian-American truly and openly and this never represented a problem or handicap in my life. I am pleased to be able to help many Hungarian scientists in the past. Hungary can be proud of its contributions – some in fields such as literature, painting, are not fully appreciated unfortunately.

3. We live in a changing world facing problems unknown earlier. Which areas of research can meet the most urgent demands of our days?

Abel Lajtha: A great deal of changes occurred during my life. When I started my professional research career computers did not exist, and neuroscience was far from being popular or appreciated – now we can't function without computers and each University has a neuroscience unit. Of medical sciences that would help patients most and humanity most, I would put neuroscience first as neural or mental

területén jelentősek a magyar tudományos eredmények, nemzetközi hírű többek között a magyar matematikatudomány is. Egész pályafutásom során sikeres volt az együttműködésem a magyar tudósokkal, sok tehetséges magyar vendégkutató dolgozott laboratóriumaimban. Őszintén és nyíltan magyar-amerikainak vallom magam, ez sohasem jelentett számomra problémát vagy hátrányt. Örülök, hogy a múltban több magyar tudósnak segíthettem. Magyarország büszke lehet eredményeire – sajnos néhány területen, mint az irodalom és a festészet nem értékelik kellőképpen az eredményeket.

3. Változó világunkban korábban ismeretlen problémákkal szembesülünk. Véleménye szerint melyik tudományterület kutatásai adhatnak leginkább választ korunk legégetőbb kérdéseire?

Lajtha Ábel: Életem során sok minden megváltozott. Amikor elkezdtem kutatói pályámat, még nem léteztek számítógépek, és egyáltalán nem volt ismert és elismert az idegtudomány – ma nem tudnánk számítógép nélkül létezni, és minden egyetemen van idegtudományi oktatóhely. A betegek és az emberiség szempontjából az orvostudomány területén véleményem szerint az idegtudomány a legfontosabb, mivel nagyon sokan szenvednek hosszabb ideig idegrendszeri vagy mentális eredetű bajoktól, mint más betegségektől.

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

VII. oldal

malfunctions effect more of us and for a longer period of time than any others. But I hope that the advances in understanding the mechanisms of behaviour, sensory processes, learning, aggression, criminal behaviour, aging, depression, will all benefit mankind and not used for harmful purposes. I would compare advances of neuroscience to fusion. Learning to generate energy from fusion would solve all the energy problems of mankind without environmental damage, but using fusion for means of destruction could cause tremendous damage to mankind, but I still feel energy research is an equally important field, similarly understanding brain function and behaviour mechanisms is of central importance with great potential benefits, but we should be careful not to misuse it.

Contact:

Nathan S. Kline Institute for Psychiatric Research

Center for Neurochemistry

140 Old Orangeburg Road, Building 39

NY 10962 Orangeburg, US

Tel.: +1 845 3985530

Fax: +1 845 3985531

E-mail: lajtha@nki.rfmh.org

Remélem, hogy a magatartás, az érzékelési folyamatok, a tanulás, az agresszió, a bűnözői magatartás, az öregedés, a depresszió mechanizmusának megismerése és megértése területén elért eredmények az emberiség javát fogják szolgálni, nem használják őket káros célokra. Az idegtudomány vívmányait a magfúzióhoz hasonlítanám. Ha magfúzióból generálnánk energiát, környezeti károk nélkül megoldhatnánk az emberiség energia ellátását, de ha a magfúziót a pusztítás céljaira használjuk, rettenetes károkat okozhatunk az emberiségnek. Mégis legalább olyan fontos területnek érzem az energia kutatását, mint az agyfunkciók és a viselkedési mechanizmusok megértését, mindkettőnek központi szerepe van, jótékony hatásokkal járhatnak, de nem használhatjuk káros célokra őket.

Kapcsolat:

Nathan S. Kline Institute for Psychiatric Research

Center for Neurochemistry

140 Old Orangeburg Road, Building 39

NY 10962 Orangeburg, US

Telefon: +1 845 3985530

Fax: +1 845 3985531

E-mail: lajtha@nki.rfmh.org